

„Slovenec“ (in za njim Danica str. 88) v II. l. 29. št. 7. marca brez najmanjše spomenice kratko, pa žalostno naznanilo:

Umerl je č. g. Jurij Varl, župnik v Velésovem 5. t. m.

Dopisi in novice.

— **Iz Ljubljane.** Sreberna poroka Nju Veličanstev. C. k. gimnazija je praznovala to slavnost 24. p. m. v četrtek dopoldne v dvorani na starem strelišču; a protestantovska šola tudi tega dne v svoji šoli. C. k. realka je imela slovesno sv. mašo, posebne šolske svečanosti ni bilo.

V četrtek večer je bil v gledališču velik koncert, pri katerem je delovalo c. k. m. in ž. učiteljsiše. Polovica čistega dohodka pripade podpornemu zavodu obeh učiteljsiše.

— C. k. gimnazija v **Rudolfovem** je posebno lepo praznovala cesarski rodbinski praznik uže 23. p. m. ob 4. popoldne. Verstilo se je petje in deklamovanje. K sklepu je dobil vsak povabljeni gost kak spomin; 27 revnih a vrednih učencev nekaj obleke, drugi dan je bila slovesna velika maša v frančiškanski cerkvi.

— **Iz Železnikov** nam piše »Rodoljub Podratitovski«, da so tam »slavni god« poroke cara prav slovesno obhajali. Šola je razvila prva v sredo 23. aprila dve veliki cesarski in enako veliko narodno zastavo. Zvečer je bil ves terg razsvitljen, odlikovala pa se je posebno šola, vzlasti pa še ona dva srednja okna v I. nadstropju, kjer ste bili obešeni sliki Njiju Veličanstev v širokih zlatih okvirih. V stermem Snegovniku góri na severni strani nad Železnikom so bili napravili bolj odraščeni šolarji iz prostega nagiba velik kres.

Ob 9. uri je bila slovesna velika maša, mladina se je ustavila krog velikega oltarja, ob sklepu pa so glasno s pevci na koru zapeli cesarsko pesem. Po sv. maši je šla mladina zopet v šolo, kjer se ji razlaga zgodba pradeda slavne hiše Habsburg in kako da se blagoslov Božji razliva na vnuke in pravnuke. — Mladina se potem v pobožni molitvi zahvali Bogu za vse milosti, ki jih je Bog skazoval Nju Veličanstvoma. Otroci se obdarujejo s pisnimi sešitki in odpevši cesarsko pesem se razidejo.

Popoldan ob 2. uri snidila se je mladina zopet v šolski dvorani, ter pároma podala se na romanje k eno uro odtod oddaljeni cerkvi Marije Device v Suši, ki stoji ravno na meji tukajšne in Zalilóske župnije. Nekateri dečki bili so lično po vojaški opravljeni, imeli so s saboj trombo, ter dvoje papeževih, dvoje cesarskih in dvoje narodnih velikih zastav po prislovcu narodni: »Vse za vero, cesarja in demovino«. Prišedši v Sušo šli so otroci najpred v cerkev, kjer so peli Marijine litanije. Potem so šli na prosto, in bili obdarovani tam z belim kruhom. Zatim so šli še enkrat v cerkev nazaj, navdušeno odpeli cesarsko pesem, in opravili še enkrat kratko molitev za presvita cesarska Jubilanta. K sklepu so bili pred cerkevjo pridniši učenci in učenke obdarovani s knjižico: »Cesar Franc Jožef I.«, kar jim je podaril naš krajni šolski svet. Pároma se je potem mladina zopet povernila nazaj prot domu, med potjo prepevala patriótične, pa tudi svete pesme, vmes pak so odmevali slavo-klici na presvitlega cesarja in cesarica. Kakor pri odhodu, tako je bila tudi pri vrnitvi pozdravljana mladina v Spodnjih in Zgornjih Železnikih z gromovitim strelom. Nazaj prišedša šla je vesela truma zopet v šolo, kjer je še enkrat z vskupno

molitevjo in odpeto cesarsko himno vošila časni in večni blagor Njunima Veličanstvoma. Vsemogočni Vladar nad zvezdami pak naj vsem tem vošilom blagovoli podeliti Svoj nebeški blagoslov! Fiat!

— **Iz Šent-Jerneja na Dolenskem** nam piše nadučitelj med drugim tole: Za slovesnost 24. aprila so začeli pri nas pripravljati uže 23. aprila nekaj javno, še več pa na tihem . . . V šoli so otroci vili vence ter prav okusno okinčali podobe Njiju Veličanstev. Iz okenj so vihrale zastave; zvečer, ko se je zmračilo, je bilo šolsko poslopje in vsa vas lepo razsvitljena. Ljudstvo je pozno v noč prepevalo pesmi v to svečanost složene, na občinskem zemljišču je kres gorel. — Svečanost drugega dne je naznanjal zvonenje iz cerkvenega stolpa in pok možnarjev. Pri slovesni sv. maši je bila navzočna vsa šolska mladina, in učenci so peli združeni s cerkvenimi pevci mašne in druge primerne pesmi. Po zahvalni pesmi je šla mladina zopet v šolo, tam jim je razložil nadučitelj slovesnost sedanjega dne. H sklepu so učenci zapeli cesarske pesmi, prvi in zadnji odstavek prav navdušeno. Tako je minula svečanost 24. aprila.

Posebno mnogoversten program je imela IVrazredna šola v **Ribnici**. Pervi je govoril učenec IV. razreda Leopold Raktelj; priserčno in ginljivo je otroškemu razumu primerno razkladal pomen današnjega praznika, in v kratkih potezah naslikal trudapolno življenje vladarja, in nevarnosti, katerim je bolj od navadnega človeka razpostavljen. Nasledovale so potem deklamacije: a) Rudolf, grof Habsburški, b) bratovska ljubezen, c) cesar Maks na Martinovi steni — sledujč 4 pesmi. — Deklice so imele drugi krajši ogovor, nato za deklamovanje zgodbe: a) Marija Terezija v kadetni šoli. b) Ljubezen do domovine. c) Lep zgled cesarja Franca, potem še 4 pesmi. Občinstvu je ta veselica močno dopadala. Pristavek. (Nam je žal, da prostor ne dopušča, natisniti vsega nagovora, kakor smo ga prejeli, a take svečanosti naj se z važnejšimi točkami vred vpišejo v šolsko kroniko.)

Šole so praznovale ta dan sploh s slovesno sv. mašo s petjem, z deklamovanjem, po nekodi so jim delili v spomin kujizice v ta namen pisane, drugod so pa otroke gostili, kakor koli so že mislili z otroki bolj pomenljivo praznovati to svečanost. — Ali je bolje o takih prilikah obdarovati šolsko mladino s kujižnicami, pisalnim orodjem, ali je bolje peljati jih kam, da jedó in pijejó? . . na to naj si vsak sam odgovorja!!

— **Iz seje c. k. dež. šl. svéta** 5. aprila. Po predlaganju kranjskega deželnega odbora so bili stalno umeščeni trije ljudski učitelji.

Iz službe je bil izpuščen ljudski učitelj zarad besedi, ki njegovo lojalnost v slabem svitu kažejo.

Nasvet c. k. okraj. šl. svéta, naj se prestavi ljudski učitelj iz svojega mesta v drug šolski okraj, se ima izvršiti.

Po poročilu ravnateljstva na c. k. možkem in ženskem učiteljišču se podele deržavne štipendije, gojencem na teh zavodih.

— **Od Ormuža**, 1. maja t. l. imelo je ormuž. okr. učiteljsko društvo svojo mesečno zborovanje v Ormuži. Zbora se je udeležilo zopet tako pičlo število udov, da bode treba zares premisljevati, ali se še društvo obderži, ali ne? Žalostno je viditi, kako malo se učiteljstvo za društvo briga, kako hodi po nam neznanih potih, misleč, saj nam tega nij treba, to nam prinaša le stroške, drugega pa celo nič. Dobro, ne zavidamo vam, ako se svoje sreče drugej iščete, a vaši nazori o tem niso naši. Pri tem zboru je govoril in praktično razpravljaj Kovačič berilno vajo i pesem: Grof Habsburški iz »Drug.

berila« v precej obširnem govoru. Govornik meni, da se ta pesem otrokom razlaga, ako učitelj prvo kitico izvrstno naprej bere, za njim nekateri v branju bolj urni, in potem nerazumljive besede razlaga. Tako naj postopa od kitice do kitice in nazadnje naj se je učenci na pamet nauče. Pri razlaganju je treba, da se pozve iz posamezne kitice zrno zapopadka, kar se na tablo zapiše. Tako dobe učenci celo pesem v prozi in jo primerjajo sprvoj. Ker so bili pričujoči z obravnavanjem te berilne vaje zadovoljni, se je njihova misel v bistvenih delih z govornikovo strinjala, in daljni razgovor u tem predmetu je izostal.

Ker je štajarsko učiteljstvo dobilo za vsak praznik v tednu nov šolski dan, namreč na več razrednicah četrtek, i nekateri učitelji raji po drugih raznih opravilih, kakor k zborovanju idó, so pričujoči odločili, mesečno zborovanje meseca junija opustiti i še le 3. julija svojo srečo poskusiti. Želeti bi bilo, da bi se takrat učitelji v obilnem številu zbrali, zlasti tisti, katerih še letos nijsmo vidili. Na noge tedaj, zaspanost na stran; saj imamo vsi tiste dolžnosti i pravice, tisti namen i poklic. Le z edinjenimi močmi se da kaj doseči.

— **Slovensko učiteljsko društvo.** Odborova seja 1. maja. — Tajnik poroča o knjigi »Franc Jožef«. Pervi natis je bil 2000, a hitro se je razprodal, vzlasti iz Štajarskega so okrajni šolski sveti naročevali kar po 200 bukvic, drugi natis je tudi ravno tolkí. — Društvo nima sicer koristi od tega, saj je tudi ni iskalo, a tudi materielno zgube ne, ker se ves posel opravlja brezplačno. Vseh troškov je bilo 330 gl. 81 kr., a prihodkov 332 gl. 92 kr., tedaj ostaja 2 gl. 11 kr., poglavitna stvar, za kar je slo, je društvo doseglo, šole so imele berila za to izvanredno priliko, ob kateri je vsako domoljubno serce radovalo.

— Dolga nimamo, a dobiti imamo pa še 30 gl. in na razpolaganje imamo še kakih 400 bukvic. — Knjiga »Franc Jožef« je sestavljena tako, da je tudi sedaj, ko je slavnost minula, v mnogem oziru rabljiva, kajti čitatelj najde tu ob kratkem v točki 12. vse, kar se godilo pod vlado »Franca Jožefa« in pod točko 13. »cesar in država«, je s kratkimi čertami narisana državna uprava. Knjiga se tudi sedaj še zmirom po malem prodaja. — Odbor priserčno zahvalo izreka »hrvatskemu pedagogijskemu društvu«, katero je blage volje in urno postreglo nam s slikami Nju Veličansteve, kar na Dunaji niso hoteli storiti. —

II. točka je bila: Društvena delavnost. Tajnik poroča: »Podučnega berila« za mladost je tiskanega 4 pole v 16°, nekaj je prav dobrega vmes, to naj se odbere, drugo izpusti. Preobladalo je drugo mnenje: Kar je vže tiskanega, naj se s malim dopolni, a potem nadaljuje s 2. snopičem. Prihodnja odborova seja bode 5. junija, kakor navadno, h kateri vljudno vabimo tovariše.

— **Okrajna učiteljska skupščina** za Kamnik bode letos 6. avgusta v Mengšu. Na dnevnem redu bode: Gospodinstvo v ljudski šoli (gdč. Leop. Rozman); knjižnica (bukvarnica) za mladino, nje primerna raba (g. France Zore) in zgodovina domovine in naj važniše točke, ki se imajo rabiti pri poučevanju. »L. Schlzgt.«

— **Učiteljska spraševanja** so bila pismena 28.—30. aprila, do 3. maja ustmeno, 3. in 5. pa so bile praktične vaje. Od spraševancev za ljudske šole jih je prišlo 19, izstopil je 1 za ljudske šole, 1 za meščanske šole. Spričal je bilo danih tedaj ravno 20. Za ljudske šole 3 spričala sè št. II.; 11 št. III.; 4 št. IV.; za meščanske šole 1 sè št. I. in 1 sè št. II. Dvoje spričal za lj. šole je bilo le za nemške, a 1 le za slovenske šole, vsa druga pa za nemški in slov. poučni jezik. »L. Schlzgt.«

— **Moder obrat nazaj.** Minister bogočastja in uka je razposlal 29. aprila šolskim oblastnijam in šolam ta-le razglas. Večkrat se je vprašalo pri ministertvu, bi li ne bilo primerno, da bi se ob sklepu leta na ljudskih šolah darila dajala? Na to vprašanje se ima ozir jemati pri reviziji šolskega in učnega reda. Dotične sedaj veljavne postave ne prepovedujejo, da bi se dajale primerne knjige pridnim in нравnim učencem na ljudskih in meščanskih šolah ob izpustu, na konci leta, ali pri drugih šolskih svečanostih, ako so pomočki v to. Ako se to več učencem daje, tako, da so izključeni le zanikarni, tudi ne boče teh pedagoških napačnosti, zaradi katerih so bila odpravljena konecletna darila. Ako se knjige primerno izbero, boče se vsled tega vzvišalo domoredno čuvstvo, razširil se boče vednostni krog, serce blažilo in čuvstvo za lepo in blago izobraževalo. Pri izberi bukev ima veljati ukaz 12. julija 1875, ki se tiče šolarskih bukvarnic.

— **Za kerščansko šolo** se je unel hud boj na Francoskem. Katoliki, katere škofje vodijo, se zbirajo in pripravljajo peticiji zoper namerovane šolske postave, ki hočejo vse šole vzeti cerkvi in duhovnim redovom iz rok. — Ne pomaga, da so šole, katere vodijo redovniki — šolski bratje in sestre — ceneje, da se mladina v njih več nauči, kakor v državnih šolah, da starisi raje pošiljajo otroke v šole, kjer podučujejo redovniki kakor tje, kjer podučuje sveto učiteljstvo, to vse ne pomaga nič, marveč šole se morajo takim iz rok vzeti, ker so preveč — kerščanske.

— VII. vesoljni zbor **avstrijskih učiteljev** boče letos o binškošnih praznikih na Dunaji. Kdor hoče kako razpravo poslati, naj to stori do 15. t. m. in naj pove, ali misli o tem tudi poročati.

— **Hrvatska slovnica za Slovence**, spisal g. Franjo Marn, profesor gimnazijski v Zagrebu, založila »Matica Slovenska« v Ljubljani, ponatisnjena v Zagrebu l. 1879 v 8° str. 168. — Slovnica sega do str. 112. Berilo od str. 113 do 138 je nekaj v latinici nekaj v cirilici. Slovarček str. 139 do 168 se prav dobro prilaga knjigi in z njegovo pomočjo prebira vsak Slovenec in tudi umeva hrvatsko-srbski jezik. — »Slov. Matica« izdaje to knjigo le s podporo na svitlo, ne pa za vse družnike. Prodaja se ta knjiga v »Matici« in pri knjigarjih po 60 soldov. — Knjiga je posvečena predsedniku »Matice Slovenske« dr. Janezu Bleiweisu o priliki njegovega 70letnega godovanja. Ima tedaj tudi nekaj zgodovinski pomen.

Sedaj, ko za marsikoga nastaja živa potreba seznaniti se z hrvatsko-srbskim narečjem, je knjiga kakor navlašč zagledala beli dan. Hrvatje so nam tako blizo po rodu in jeziku, da se skoro Slovenec ne boče smel izobraženim prištevati, ako ne boče razumel hrvaščine. In koliko lože je sedaj to, kakor je bilo nekdanj, sedaj, ko se po šolah kolikor toliko podučuje v slovenščini, vse drugače je bilo pred l. 1848, ko smo se iz šole izstopivši še le slovenski brati učili. — Tudi kar se šolstva tiče, se mi mnogo lahko od Hrvatov naučimo. Hrvatje imajo dvoje šolskih listov, katero verlo podpirajo — a kako je s tem med Slovenci! — Recimo, da je prost narod med Slovenci bolj izobražen, kakor med Hrvati, a v šolstvu so nam spredaj. Njih jezik je vpeljan v niže, srednje in više šole, vse znanstvene knjige imajo v maternem jeziku, narod in vlada dela z združenimi močmi za povzdigo domače literature in narodnega šolstva, a pri nas pa od 48. leta gremo jedno stopinjo naprej, dve nazaj. Slovenski se učimo le zato, ker se slovenščine ogniti ne moremo, tedaj nam tudi ni mar, da bi se

v tem jeziku likali in izobraževali, tujščino silimo tudi kje, kjer je prav nič ni treba, ali kjer je le na kvar pravi izomiki, in tako pride, da Slovenec ostane neveden, v domačem jeziku se ni smel izomikati, tujščine se v tem kratkem času, kolikor mu je bilo v poučevanje namenjeno, ni mogel naučiti. Taka je osoda Slovencev. Mar iz tega sledi, da roke krížem deržimo? Nikakor, poprimimo se toliko bolj slovenščine, ker vemo, da nam nihče ne bo pomagal, ako si sami ne pomagamo in učimo se sorodnih jezikov, ker tako bomo domači jezik likali in izobraževali.

— **14 Marijinih pesmi** za majnik. Besede poterdilo vis. častito knezoškofjstvo, vglasbil Ant. Foerster. — Te pesmice so zložene v najložem štílu, 2, 3 in 4 glasove z orglami, po vsebini in po značaji so pa jako različne, kakor so cvetlice mesca maja razne po barvi in vonjavi. Dobivajo se pri skladatelju in pri Giontiniju po 40 kr.

— † G. Jurij Kozina, bivši profesor na realki, je poskočivši iz 3. nadstropja nmerl žalostne smerti 5. t. m. v 41. letu svoje starosti. Mertvaški sprevod 7. t. m. je bil sijajen; za rakvo ste šli mati in tašca ranjkega, obče spoštovani ženi, ki ste ućakali toliko žalosti na svoja stara leta. Pravijo, da je bil ranjki na možganih bolan in sicer tudi ne terdnega zdravja. — Beg bodi duši milostljiv! Sicer je bil ta čin, tretji samomor v preteklem tednu, ki je ne malo osupnil občinstvo po Ljubljani. — Blazni, ki so se sami stermoglavili, so bili zmirom, a v tako strahoviti množici vendar ne, kakor sedaj. — Deček, ki je izpite slabo opravil, deklica, ki je bila pokarana i. t. d. se je samomoril - a. Tako tū in tam beremo. — Istina, tavamo okoli strašnega brezdna, iz hudournih oblakov svigne blišek, ki situacijo strahovito razsvetljuje, preplašimo se, a naglo vse pozabimo!

Zašl 10239.

Lehrstellen - Ausschreibung.

Im Bereiche der k. k. Bezirkshauptmannschaft **Gilli** kommen mit Beginn des **Wintersemesters 1879/80** nachstehende Lehrstellen zur definitiven, event. provisorischen Befetzung:

I. Schulbezirk Gilli.

1. Unterlehrerstelle an der 2klassigen Volksschule in **Greis**, Post Sachsenfeld, IV. Gehaltsklasse und freie Wohnung.
2. Unterlehrerstelle an der 2kl. Volksschule in **Tüchern**, Post Store, III. Gehaltsklasse und freie Wohnung.
3. Unterlehrerstelle an der 2kl. Volksschule **St. Lorenzen-Prozin**, Post Store, III. Gehaltsklasse und freie Wohnung.

II. Schulbezirk Sonobitz.

4. Lehrerstelle an der 1kl. Volksschule **St. Barthelma**, Post Hl. Kreuz, IV. Gehaltsklasse und Wohnung.
5. Lehrerstelle an der 1kl. Volksschule **Kirchstätten**, Post Hochenegg, III. Gehaltsklasse und Wohnung.
6. Lehrerstelle an der 1kl. Volksschule **Köbl**, Post Dplotnitz, IV. Gehaltsklasse und Wohnung.